

Před pětadesáti lety, 6. února 1945, byl za „intelektuální zradu“ (*trahison intellectuel*) vlasti popraven Robert Brasillach, ačkoli „jednal jen z lásky k ní“ (Ernst Jünger). Bojoval proti zkorumpovanému parlamentarismu, svrchované moci kapitálu a bankovních spekulací, proti hrozbě marxismu a věřil, že tím slouží Francii (což v sedmapadesátém uznal i Sartre-Tartre!). Podporoval německo-francouzské usmíření a snil o Evropě bez bratrovražedných válek, o revoltě mladých elit proti „mamonu“ a „usuře“, proti chaosu, v němž bloudí „vykořenění“ lidé velkoměsta. Domníval se, že „cesta domů“ může vést skrze zpřítomnění ctností řeckého a římského občana, ctností středověkého rytířstva a jeho řádů „bojujících a věřících“, že na cti, odvaze, oběti a kázni, lze ustavit nový řád.

Hlásal proto „revoluci duší“, návrat (*re-volvere*) od důrazu na materiální hodnoty k hodnotám etickým... Cožpak smí (domněle) „nového člověka“ nárokovat jednou provždy jen křesťanství? Cožpak lze národ natrvalo identifikovat jen s „proletáři“ nebo se střední vrstvou, s jejími hodnotami klidu, pohodlí a jistoty? Koncepti světa a života redukovat na výrobu a spotřebu?

Jak vidíme, lze leccos. V době systematicky podmiňovaného hédonismu se lidé, kteří snad projeví probuzený heroický „instinkt“ či vůli k sebeobětování musí jevit už jen jako blázni, „psychicky narušení, nevyzrálí jedinci“. Tak je také dnes zpravidla hodnocen literárně jinak dávno plně rehabilitovaný Robert Brasillach, jako kdyby pohrdat pohodlím a riskovat smrt bylo společensky únosné již jen v oblasti adrenalinových sportů, zapracovaných do reklamních strategií. Faktem je, že pětatřicetiletý Brasillach „jde na smrt klidně, poslední svoji báseň předává veliteli popravčí čety, a poté padá zasažen dvanácti projektily“ u zdi pevnosti Montrouge. Svým chováním ve vězení plně dostal slovům, která napsal již v roce 1937, v románě s nostalgickým názvem *Comme le temps passe...*: „Člověk je volný vždy, jakmile sám chce. Vnější tlak nehraje roli.“, o čemž svědčí jak básně, které tam složil (*Poèmes de Fresnes*), tak i fiktivní dopisy chlapci, který v roce 1960 prožívá americkou okupaci a později bojuje za evropskou nezávislost (*Lettre à un soldat de la classe soixante*).

Jako politický autor je Robert Brasillach hluboce spjat s vrcholným romantismem. (Ve svých největších jménech je francouzská literatura 19. století zásadně protiburžoazní.) Sám udává tyto vzory: Barrès, Maurras, Péguy, Giraudoux, ale pojmy jako *estetická politika*, *mytologizace a estetizace skutečnosti*, *antisemitismus*, jimiž bývá charakterizována jeho činnost nejčastěji, jsou typické již pro Richarda Wagnera 1). A stejně jako Wagner byl třeba i Baudelaire přesvědčen, že společnost nemůže reformovat nějaký filozof, vědec nebo dokonce politik, ale umělec 2). To je důvod proč Brasillach a jemu podobní brali svoji tvorbu smrtelně vážně...

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

Poznámky:

1) Wagner se mj. po většinu života zabýval nemarxistickým socialismem. Odtud je blízko právě k Barrèsovi, který snad jako vůbec první užil spojení národní socialismus, kdežto D'Annunzio v ústavě Fiume jako první ohlašoval třetí cestu mezi kapitalismem a marxismem. Oba muži byli wagneriány „zasaženými“ nietzscheánským volným impulsem, u obou se „kult Já“ (culte de moi) ze skleníku „umění pro umění“ poprvé posunul v (národní a bojovou) pospolitost. Však také hrdina „aviatického“ D'Annunziova románu Snad ano, snad ne (1910) má s někdejšími blazeovaným či nervním salónním typem fin de siècle jen málo společného, spíše je neohroženým, z nebezpečí se radujícím, možná i agresivním „futuristou“.

2) V této souvislosti je jistě zvláštní, jak moc si Adolf Hitler zakládal na svých uměleckých aspiracích...